C/2026/3930

2026 9 1

TARYBOS REKOMENDACIJA

2026 m. liepos 10 d.

dėl Vengrijos ekonominės, socialinės, užimtumo, struktūrinės ir biudžeto politikos

(C/2026/3930)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 ([1]), ypač į jo 3 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo ([2]), ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

(1) Reglamente (ES) 2024/1263 nurodyti ekonomikos valdymo sistemos tikslai – skatinti užtikrinti patikimus bei tvarius viešuosius finansus, tvarų ir įtraukų ekonomikos augimą ir atsparumą pasitelkiant reformas bei investicijas ir neleisti susidaryti perviršiniam valdžios sektoriaus deficitui. Reglamente nustatyta, kad Taryba ir Komisija, vadovaudamosi Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) nustatytais tikslais ir reikalavimais, Europos semestro kontekste vykdo daugiašalę priežiūrą. Europos semestro veikla apima visų pirma konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų rengimą ir įgyvendinimo priežiūrą;

(2) 2025 m. lapkričio 25 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 priėmė 2026 m. įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Vengrija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Be to, Komisija priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos, rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl žmogiškojo kapitalo Europos Sąjungoje ir pasiūlymą dėl 2026 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas. Taryba rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ([3]) priėmė 2026 m. balandžio 21 d., o bendrą užimtumo ataskaitą ir rekomendaciją dėl žmogiškojo kapitalo – 2026 m. kovo 9 d.;

([1]) 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97, (OL L, 2024/1263, 2024 m. balandžio 30 d., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

([3]) OL C, C/2026/2434, 2026 m. balandžio 28 d., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj.

(3) 2025 m. sausio 29 d. Komisija paskelbė konkurencingumo kelrodį – strateginę programą, kuria siekiama per ateinančius penkerius metus padidinti Sąjungos konkurencingumą pasaulyje. Kaip esminiai tvaraus ekonomikos augimo ramsčiai, joje nustatytos trys būtinos transformacijos: inovacijos; priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas ir konkurencingumo užtikrinimas; saugumas. Nuo tada, kai buvo paskelbtas konkurencingumo kelrodis, juo remtasi vykdant Europos semestro darbą, užtikrinant, kad valstybių narių ekonominė politika derėtų su ES strateginiais tikslais ir būtų laikomasi vienodo požiūrio į ekonomikos valdymą, kuriuo visoje Sąjungoje skatinamas tvarus augimas, inovacijos ir atsparumas;

(4) 2026 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras toliau vykdomas tuo pat metu įgyvendinant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (EGADP) ([4]) galutinį etapą. Įgyvendinant Europos semestro politikos prioritetus itin svarbūs buvo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo (EGAD) planai kartu su sanglaudos politikos finansavimu, nes buvo reikalaujama, kad šiais planais būtų veiksmingai sprendžiami visi per pastaruosius ciklus atitinkamose konkrečioms šalims pateiktose rekomendacijose nustatyti uždaviniai arba didelė jų dalis, o pagal Europos sanglaudos politiką finansuojamomis programomis – atsižvelgiama į konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas. Artėjant EGADP įgyvendinimo laikotarpio pabaigai, tebėra labai svarbu tęsti pagal EGADP remiamas ir įgyvendinamas reformas ir investicijas, visų pirma tas, kurios padeda spręsti konkrečioms šalims pateiktose rekomendacijose nustatytus uždavinius, ir jomis remtis;

(5) 2026 m. birželio 3 d. Komisija paskelbė 2026 m. Vengrijai skirtą šalies ataskaitą. Joje įvertinta pažanga, Vengrijos padaryta įgyvendinant atitinkamas jai skirtas rekomendacijas, ir apžvelgta, kaip ji įgyvendina EGAD planą. Remiantis šia analize, šalies ataskaitoje nurodyti Vengrijai kylantys aktualiausi uždaviniai. Be to, joje įvertinta pažanga, Vengrijos padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant Sąjungos pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo bei socialinės atskirties mažinimo srityse, taip pat pažanga siekiant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų;

(6) pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį Komisija atliko nuodugnią Vengrijos apžvalgą. 2026 m. gegužės 20 d. paskelbtos pagrindinės Komisijos tarnybų to reglamento tikslais atlikto Vengrijos makroekonominio pažeidžiamumo vertinimo išvados ([5]). 2026 m. birželio 3 d. Komisija padarė išvadą, kad Vengrijoje yra susidaręs makroekonominis disbalansas. Visų pirma išlieka pažeidžiamumas, susijęs su konkurencingumu, valdžios sektoriaus finansavimo poreikiais ir būsto kainomis, o politika ir toliau didina šį pažeidžiamumą. Nepaisant ekonominės veiklos sąstingio, infliacija ir vienetui tenkančių darbo sąnaudų augimas buvo vieni didžiausių ES. Numatoma, kad kainų ir sąnaudų spaudimas mažės tik palaipsniui ir išliks daug didesnis nei euro zonoje ir ES. Valdžios sektoriaus deficitas pastaraisiais metais buvo didelis ir prognozuojama, kad 2027 m. išliks didesnis nei 5 % BVP. Valdžios sektoriaus finansavimo poreikiai ir skolos tvarkymo išlaidos tebėra dideli, nors valdžios sektoriaus skolos ir BVP santykis padidėjo tik nežymiai, nes vis dar nemažos infliacijos sąlygomis nominaliojo BVP augimas buvo didelis. Bankai ir toliau turi dideles valstybės garantija užtikrintų skolų pozicijas, iš dalies dėl mokesčių paskatų. Būsto kainos toliau sparčiai augo ir didėjo pervertinimo rizika. Einamosios sąskaitos perteklius išliko, tačiau dėl didelės Vengrijos priklausomybės nuo energijos importo ji yra pažeidžiama dėl didesnių ir nepastovesnių energijos kainų. Politika nepagerėjo ir kai kuriose srityse padidino pažeidžiamumą. Netikslinės subsidijos, kurios prisideda prie kainų spaudimo ir sudėtingų fiskalinių iššūkių, netgi buvo padidintos, o vyriausybės plačiai subsidijuojamos paskolos varžo viešuosius finansus ir riboja pinigų politikos veiksmingumą. Žvelgiant į ateitį, veiksmingai pakeitus politiką pažeidžiamumas būtų sumažintas;

([4]) 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė, (OL L 57, 2021 2 18, p. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([5]) SWD(2026) 138 final.

(7) 2025 m. vasario 18 d. Taryba, remdamasi Komisijos vertinimu ir rekomendacija, priėmė Rekomendaciją, kuria pritariama Vengrijos nacionaliniam vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniam struktūriniam planui ([6]). Planas apima 2025–2028 m. laikotarpį, o jame pateiktas fiskalinis koregavimas paskirstytas per ketverius metus. Taryba rekomendavo tokį didžiausią grynųjų išlaidų augimo tempą: 4,3 % 2025 m., 4,0 % 2026 m., 3,9 % 2027 m. ir 3,7 % 2028 m.; tai atitinka didžiausią bendrą augimo tempą, apskaičiuotą atsižvelgiant į 2023 bazinius metus, t. y. 9,1 % 2025 m., 13,5 % 2026 m., 17,9 % 2027 m. ir 22,2 % 2028 m.; 2025–2026 m. šis didžiausias grynųjų išlaidų augimo tempas sutampa su taisomuoju planu, kaip pagal SESV 126 straipsnio 7 dalį 2025 m. vasario 18 d. rekomendavo Taryba, kad Vengrijoje būtų ištaisyta perviršinio deficito padėtis ([7]). Remiantis 2026 m. birželio 3 d. Komisijos atliktu veiksmingų priemonių vertinimu ([8]), perviršinio deficito procedūra Vengrijai sustabdoma;

(8) Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą ir jo padariniai yra egzistencinis iššūkis Europos Sąjungai. Komisija paragino valstybes nares prašyti koordinuotai aktyvuoti Stabilumo ir augimo pakto nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą, kad būtų galima remti ES pastangas greitai ir reikšmingai padidinti gynybos išlaidas ([9]); 2025 m. kovo 6 d. šį pasiūlymą palankiai įvertino Europos Vadovų Taryba. Gavusi Vengrijos prašymą, 2025 m. liepos 8 d. Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, priėmė rekomendaciją, kuria Vengrijai leidžiama nukrypti nuo rekomenduojamo didžiausio grynųjų išlaidų augimo tempo ([10]). Nacionalinės nukrypti leidžiančios išlygos taikymo laikotarpiu (2025–2028 m.) Vengrijai leidžiama peržiūrėti valdžios sektoriaus išlaidų prioritetus arba padidinti valdžios sektoriaus pajamas, kad nuolat didesnės gynybos išlaidos nekeltų pavojaus fiskaliniam tvarumui vidutinės trukmės laikotarpiu;

(9) šios rekomendacijos priėmimo dieną Vengrija dar nebuvo pateikusi 2026 m. metinės pažangos ataskaitos dėl rekomenduojamo didžiausio grynųjų išlaidų augimo tempo laikymosi. Vengrija taip pat nepateikė ataskaitos dėl priemonių, kurių imtasi pagal perviršinio deficito procedūrą, kuri kitu atveju būtų įtraukta į metinę pažangos ataskaitą;

(10) 2025 m. realiojo BVP augimas buvo 0,5 %, o infliacija pagal SVKI – 4,4 %. Komisijos 2026 m. pavasario prognozėje numatoma, kad realusis BVP išaugs 1,8 % 2026 m. ir 2,1 % 2027 m., o infliacija pagal SVKI bus 3,2 % 2026 m. ir 3,1 % 2027 m.;

(11) remiantis Eurostato pateiktais duomenimis ([11]), Vengrijos valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 5,1 % BVP 2024 m. iki 4,7 % BVP 2025 m. Deficito sumažėjimas 2025 m. daugiausia atspindi mažesnes palūkanų išlaidas ir viešųjų investicijų sumažinimą. Remiantis iki galutinio Komisijos 2026 m. pavasario prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones, prognozėje numatoma, kad 2026 m. deficitas sudarys 6,2 % BVP, o 2027 m. – 5,8 % BVP. Padidėjimas 2026 m. daugiausia susijęs su namų ūkiams skirtomis priemonėmis, įskaitant tolesnį laipsnišką motinų atleidimo nuo gyventojų pajamų mokesčio įvedimą, mokesčio lengvatos dėl šeiminės padėties padidinimą, 14-ojo mėnesio pensiją, paramą būstui ir priemoką kariniams ir teisėsaugos darbuotojams, taip pat išlaidų nuokrypius;

([6]) 2025 m. vasario 18 d. Tarybos rekomendacija, kuria pritariama Vengrijos nacionaliniam vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniam struktūriniam planui, (OL C, C/2025/1707, 2025 m. kovo 18 d., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/1707/oj).

([7]) 2025 m. vasario 18 d. priimta Tarybos rekomendacija siekiant ištaisyti perviršinio deficito padėtį Vengrijoje. Visi dokumentai, susiję su Vengrijos perviršinio deficito procedūra, pateikiami adresu https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-governance-framework/stability-and-growth-pact/corrective-arm-excessive-deficit-procedure/excessive-deficit-procedures-overview/hungary_en?prefLang=lt.

([8]) Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos Centriniam Bankui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, Regionų komitetui ir Europos investicijų bankui „2026 m. Europos semestras. Pavasario dokumentų rinkinys“, COM (2026) 200 final.

([9]) Komisijos komunikatas „Atsižvelgimas į gynybos išlaidų padidinimą Stabilumo ir augimo pakte“, Briuselis, 2025 m. kovo 19 d., C (2025) 2000 final.

([10]) 2025 m. liepos 8 d. Tarybos rekomendacija, kuria Vengrijai leidžiama nukrypti nuo Tarybos pagal Reglamentą (ES) 2024/1263 nustatyto didžiausio grynųjų išlaidų augimo tempo, (nacionalinės nukrypti leidžiančios išlygos aktyvavimas) (OL C, C/2025/3968, 2025 m. rugpjūčio 20 d., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3968/oj).

([11]) Eurostato euro rodikliai, 2026 m. balandžio 22 d.

(12) remiantis Komisijos įverčiais, 2025 m. fiskalinės politikos kryptis ([12]), apimanti tiek nacionalinėmis, tiek ES lėšomis finansuojamas išlaidas, buvo skatinamoji ir atitiko 0,4 % BVP. Numatoma, kad 2026 m. ji bus skatinamoji (1,7 % BVP), o 2027 m. – iš esmės neutrali;

(13) remiantis Eurostato pateiktais duomenimis ([13]), Vengrijos valdžios sektoriaus skola padidėjo nuo 73,5 % BVP 2024 m. pabaigoje iki 74,6 % BVP 2025 m. pabaigoje. Skolos santykio padidėjimas 2025 m. daugiausia atspindi didesnes palūkanų išlaidas ir mažesnį nominaliojo BVP augimą. Remiantis iki galutinio Komisijos 2026 m. pavasario prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones, prognozėje numatoma, kad skolos santykis su BVP iki 2026 m. pabaigos padidės iki 75,1 %, o iki 2027 m. pabaigos dar padidės iki 76,8 %. Padidėjimas 2026 ir 2027 m. daugiausia atspindi dideles palūkanų išlaidas ir pirminį deficitą, kuriuos sušvelnina didelis valiutos kurso kilimas 2026 m.;

(14) remiantis Eurostato duomenimis ([14]), bendros valdžios sektoriaus gynybos išlaidos Vengrijoje 2025 m. sudarė 1,8 % BVP, t. y. 0,8 procentinio punkto BVP daugiau nei 2021 baziniais metais. Komisijos 2026 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2026 m. jos sudarys 2,1 % BVP, t. y. 1,1 procentinio punkto BVP daugiau nei 2021 m. ([15]);

(15) Sąjungai ir toliau kyla energijos tiekimo sutrikimų ir padidėjusio kainų nepastovumo rizika, kurią dar labiau didina geopolitinė įtampa, daranti poveikį pasaulinėms naftos ir dujų rinkoms. Per 2022–2023 m. energetikos krizę įgyta patirtis parodė, kad plataus masto ir netikslinės priemonės lemia didelius fiskalinius kaštus ir yra socialiai ir ekonomiškai neefektyvios. Nuo karo Artimuosiuose Rytuose pradžios 2026 m. vasario mėn. Vengrija ėmėsi fiskalinės politikos priemonių, kad sušvelnintų didelių energijos kainų poveikį namų ūkiams ir įmonėms ([16]), t. y. netikslingai iki 2026 m. gegužės 1 d. sumažino dyzelinui ir benzinui taikomus akcizus 19 HUF už litrą. Komisijos 2026 m. pavasario prognozėje numatoma, kad šios priemonės fiskaliniai kaštai 2026 m. sudarys mažiau nei 0,1 % BVP ([17]). Remiantis Komisijos įverčiais, jei ši priemonė liktų galioti iki 2026 m. pabaigos, jos fiskaliniai kaštai 2026 m. sudarytų 0,1 % BVP;

(16) remiantis Komisijos skaičiavimais, grynosios išlaidos Vengrijoje 2025 m. išaugo 8,1 %, o 2024 ir 2025 m. iš viso – 11,2 %. 2025 m. grynųjų išlaidų augimas viršija rekomenduojamą didžiausią augimo tempą ir atitinkamas metinis nuokrypis sudaro 1,5 % BVP. Vertinant 2024 ir 2025 m. kartu, bendras grynųjų išlaidų augimo tempas taip pat viršija rekomenduojamą didžiausią augimo tempą ir atitinkamas bendras nuokrypis sudaro 0,8 % BVP. Tačiau nuokrypis, atsižvelgiant į gynybos išlaidų padidėjimą, neviršija lankstumo pagal nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą ribų;

([12]) Fiskalinės politikos kryptis apibrėžiama kaip pagrindinės valdžios sektoriaus biudžeto būklės metinio pokyčio matas. Ja siekiama įvertinti ekonominę paskatą, kurią lemia tiek nacionalinėmis, tiek ES biudžeto lėšomis finansuojama fiskalinė politika. Fiskalinės politikos kryptis vertinama kaip i) vidutinės trukmės laikotarpio potencialaus augimo ir ii) pirminių išlaidų, atėmus diskrecines pajamų priemones, bet įskaitant išlaidas, finansuojamas teikiant negrąžintiną paramą (dotacijas) iš Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšų ir kitų Sąjungos fondų, pokyčio skirtumas.

([13]) Eurostato euro rodikliai, 2026 m. balandžio 22 d.

([14]) Eurostatas, valdžios sektoriaus išlaidos pagal valstybės funkcijų klasifikatorių (COFOG).

([15]) NATO gynybos išlaidų apibrėžtis skiriasi nuo valstybės funkcijų klasifikatoriaus (COFOG) gynybos išlaidų apibrėžties. Be to, galėtų būti skirtumų dėl išlaidų, ypač karinės įrangos išlaidų, įrašymo į sąskaitas laiko, nes NATO ataskaitose nesilaikoma nacionalinių sąskaitų taisyklių, reglamentuojančių įrašymo į sąskaitas laiką.

([16]) Tai atspindi padėtį iki galutinio Komisijos 2026 m. pavasario prognozės parengimo termino (2026 m. gegužės 4 d.).

([17]) Po Komisijos 2026 m. pavasario prognozės galutinio termino priemonės galiojimas buvo pratęstas neribotam laikui;.

(17) remiantis Komisijos skaičiavimais numatoma, kad grynosios išlaidos Vengrijoje 2026 m. išaugs 9,7 %, o 2024, 2025 ir 2026 m. iš viso – 22,0 %. Numatomas 2026 m. grynųjų išlaidų augimas viršija rekomenduojamą didžiausią augimo tempą ir atitinkamas metinis nuokrypis sudaro 2,3 % BVP. Vertinant 2024, 2025 ir 2026 m. kartu, numatoma, kad už rekomenduojamą didžiausią augimo tempą bus didesnis ir bendras grynųjų išlaidų augimo tempas, o tai atitinka 3,0 % BVP bendrą nuokrypį. Atsižvelgiant į nacionalinėje nukrypti leidžiančioje išlygoje numatytą lankstumą didinti gynybos išlaidas ir vertinant 2024, 2025 ir 2026 m. kartu, numatomas bendras grynųjų išlaidų nuokrypis sudaro 1,9 % BVP;

(18) tam tikra praktika iškraipo finansų ir mažmeninės rinkos veikimą, o tai taip pat gali riboti pinigų politikos veiksmingumą. Nors 2024 m. buvo laipsniškai panaikintos bankų indėlių ir įmonių skolinimosi normos viršutinės ribos, vyriausybė paliko mažmeninių būsto paskolų palūkanų normas tokias pačias, kokios jos buvo 2021 m. spalio mėn. Siekiant padidinti vidaus paklausą, paplitusios tikslinės subsidijuojamos paskolos namų ūkiams ir korporacijoms. Subsidijuojamų paskolų dalis tebėra didelė, palyginti su iki COVID-19 buvusiu lygiu, todėl kapitalo paskirstymas yra neoptimalus dėl projektų, kurių grąža nedidelė ir našumo augimas yra ribotas, finansavimo. 2025 m. vyriausybė apribojo įvairių maisto produktų ir trumpalaikio vartojimo pramoninių prekių mažmeninės pirkimo kainos ir pardavimo kainos skirtumą. Be to, 2026 m. kovo mėn. buvo apribotos degalų kainos;

(19) nacionalinė fiskalinė sistema teikia tik nedaug paskatų fiskaliniam tvarumui užtikrinti. Dėl nuo 2020 m. iki 2026 m. gegužės 14 d. galiojusios nepaprastosios padėties buvo atšauktas reikalavimas skelbti daugiametį biudžeto planą, o tai sumažino fiskalinės sistemos gebėjimą užtikrinti orientavimąsi į vidutinės trukmės laikotarpį ir atskaitomybę. Ankstyvo biudžeto priėmimo praktika ir dažni jo persvarstymai sumažina tikslų patikimumą. Valstybės skolos taisyklės, pagal kurią reikalaujama, kad vyriausybė užtikrintų kasmet mažėjantį skolos ir BVP santykį, nebuvo laikomasi 2024 ir 2025 m., o palankiomis ekonominėmis sąlygomis ji paprastai daro prociklišką poveikį, didinantį disbalansą. Vengrijos fiskalinės tarybos įgaliojimai ir veiklos pajėgumai tebėra riboti. Be to, vyriausybės sukurtos viešųjų fondų valdymo struktūros, pvz., viešojo intereso patikos fondai, silpnina biudžeto priežiūrą, nes atrodo, kad jos veikia be veiksmingų kontrolės mechanizmų. Nors Vengrija peržiūrėjo išlaidas 2023–2024 m., peržiūros rezultatai nebuvo paskelbti ar atspindėti planuojant biudžetą;

(20) dėl visuomenės senėjimo Vengrijos laukia vienas didžiausių ES išlaidų pensijoms (išreikštų kaip BVP dalis) padidėjimų nuo 2025 iki 2070 m. (4,1 procentinio punkto). Tikėtina, kad tai turės neigiamą poveikį ilgalaikiam viešųjų finansų tvarumui. Remiantis Komisijos skolos tvarumo analize, Vengrijos rizika fiskaliniam tvarumui vidutiniu ir ilguoju laikotarpiais apskritai yra didelė. Be to, laipsniškas mažą darbo užmokestį gaunančių darbuotojų pensijų adekvatumo mažėjimas ir didėjančios išlaidos dideles pajamas gaunančių asmenų pensijoms padidino nelygybę tarp pensininkų. Taip pat buvo įvesta 14-o mėnesio pensijos išmoka, dėl kurios turėtų padidėti vidutinis pensijų lygis, tačiau ji nėra tikslinė, todėl dar labiau padidins nelygybę ir prisidės prie prognozuojamo spaudimo išlaidoms, paveiksiančio ilgalaikį fiskalinį tvarumą;

(21) kad būtų užtikrinta plataus masto atsakomybė už sėkmingą Sąjungos finansavimo priemonių įgyvendinimą, be kita ko, Europos semestro kontekste, itin svarbus tebėra sistemingas, prasmingas ir savalaikis vietos ir regionų valdžios institucijų, socialinių partnerių, pilietinės visuomenės ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas;

(22) sanglaudos politikos programų, apimančių paramą iš Europos regioninės plėtros fondo (ERPF), Teisingos pertvarkos fondo (TPF), Europos socialinio fondo + (ESF+) ir Sanglaudos fondo (SF) įgyvendinimas Vengrijoje tiek pagal projektų atranką, tiek pagal mokėjimus ir toliau atsilieka nuo ES vidurkio. Svarbu stiprinti ir sutelkti pastangas siekiant užtikrinti, kad investicijos būtų greitai įgyvendinamos, ir kartu kuo labiau padidinti jų poveikį vietoje. Vengrija jau imasi veiksmų pagal savo sanglaudos politikos programas konkurencingumui ir ekonomikos augimui skatinti. Tačiau Vengrija ir toliau susiduria su sunkumais, be kita ko, susijusiais su valdymo ir kontrolės sistemos trūkumais, pernelyg sudėtingomis ir ribojančiomis viešųjų pirkimų procedūromis ir menku ERPF su išlaidomis nesusijusių finansavimo sistemų naudojimu. Kitos problemos – nenuspėjamas kvietimų teikti pasiūlymus pagal kelias programas planavimas ir koordinavimas, brandžių projektų rinkinių trūkumas, silpnas teritorinis bendradarbiavimas ir silpni partnerystės mechanizmai, nepakankami subnacionalinio lygmens profesiniai ir finansiniai pajėgumai, ribotas vertinimų naudojimas ir perteklinės administracinės ir teisinės priemonės, pvz., viešųjų investicijų taisyklės (2023 m. Įstatymas Nr. LXIX) ar nacionalinei ekonomikai itin svarbių investicijų sistema. Vengrija taip pat turi galimybių užtikrinti pagrindinių ESF+ remiamų viešosios politikos projektų tvarumą, be kita ko, integruodama politiką. Be to, Vengrijai reikia paspartinti TPF paramos įgyvendinimą, nes ištekliai turi būti išmokėti iki 2026 m. pabaigos. Labai svarbu užtikrinti, kad naujos investicijos, kurias Vengrija nustatė atlikdama sanglaudos politikos fondų laikotarpio vidurio peržiūrą, visų pirma investicijos, susijusios su penkiais Laikotarpio vidurio peržiūros reglamente ([18]) nustatytais prioritetais, būtų vykdomos greitai ir veiksmingai;

(23) Vengrijos rytiniuose pasienio regionuose susiduriama su papildomais iššūkiais, kurie kenkia jų ekonominės ir socialinės plėtros perspektyvoms, nes esami struktūriniai iššūkiai tampa dar sunkesni. Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą poveikis didina su saugumu susijusį spaudimą, trikdo tarpvalstybinę ekonominę veiklą ir mažina investicijų patrauklumą;

(24) Vengrija susiduria su keliais uždaviniais, susijusiais su verslo aplinka, teisės aktų kokybe, viešaisiais pirkimais, kovos su korupcija sistema, galimybėmis gauti finansavimą, inovacijomis, apmokestinimu, priklausomybe nuo Rusijos iškastinio kuro, subsidijomis iškastiniam kurui, elektros tinklo subalansavimu, vandentvarka, žiedine ekonomika, transportu, švietimu, įgūdžių lygiu, nepalankioje padėtyje esančių grupių integracija į darbo rinką, socialine parama, socialiniu dialogu, sveikatos priežiūra ir būstu;

(25) silpna verslo aplinka yra didelė kliūtis našumo augimui. Remiantis konkurencingumo rodikliais, 2025 m. Vengrija buvo viena iš prasčiausiai veikiančių valstybių narių šiuo atžvilgiu ES. Verslo dinamika yra lėta, nes griežtos taisyklės trukdo kurti verslą. Didelis subsidijavimo schemų paplitimas palaiko mažiau našias įmones rinkoje. Produktų rinkos reguliavimas yra vienas griežčiausių EBPO ES šalyse, visų pirma, pakategorėse, susijusiose su valstybės įsikišimo sukeltu iškraipymu. Nevienodas požiūris į įmones riboja konkurenciją. Rinkos struktūra yra koncentruota ir tik kelios įmonės konkuruoja konkrečiose rinkose. Kelios paslaugos patikėtos valstybinėms arba privačioms įmonėms, kurios veikia be konkurencijos. Visų pirma mažmeninės prekybos sektorius veikia nestabilioje verslo aplinkoje. Mažmenininkai taip pat susiduria su administracinėmis intervencijomis, pvz., mažmeninių kainų viršutinėmis ribomis, pardavimo maržų ribomis, draudimu parduoti maisto produktus likus 48 valandoms iki jų galiojimo pabaigos datos ir privalomu kainų skelbimu internete. Politikos priemonės ir dideli mokesčiai mažina mažmenininkų konkurencingumą. Valstybė aktyviai dalyvauja verslo sandoriuose ir išstumia privačius subjektus – ji įsigijo kelias dideles įmones arba palengvino jų įsigijimą. Buvo imtasi įvairių valstybės intervencijų siekiant priversti savininkus (daugiausia užsienio) parduoti savo įmones, taip sudarant palankesnes sąlygas kurti viešuosius ar su vyriausybe susijusius nacionalinius lyderius. Įmonės yra priverstos dirbti nuostolingai dėl papildomo kasybos mokesčio, CO_2 kvotų mokesčio, kainų ir pelno maržos ribų ir statybinių medžiagų eksporto apribojimų. Tie mokesčiai ir apribojimai neatitinka bendrosios rinkos taisyklių. Įmonės vis dažniau susiduria su vėluojančių mokėjimų problema. Tiek verslo subjektų tarpusavio, tiek viešojo sektoriaus mokėjimų vėlavimo atotrūkis didėja ir yra didesnis už ES vidurkį. Daugėjant privataus kapitalo fondų kyla naujų iššūkių. Šia bendrovės struktūra visų pirma naudojasi asmenys, turintys ryšių su vyriausybe, nes ji užtikrina anonimiškumą. Pastaraisiais metais privataus kapitalo fondų skaičius ir dydis gerokai išaugo. Privataus kapitalo fondai vis labiau investuoja į įmones, laimėjusias viešuosius pirkimus ir užtikrinančias didelės vertės koncesijas, ir aktyviai dalyvauja verslo sandoriuose su valstybe. Silpna verslo aplinka prisideda prie konkurencingumo mažėjimo, stabdo investicijas ir galiausiai lėmė didesnę infliaciją ir lėtą ekonomikos atsigavimą, kaip matyti iš nuodugnios Vengrijos apžvalgos pagal makroekonominio disbalanso procedūrą;

([18]) 2025 m. rugsėjo 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2025/1914, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2021/1058 ir (ES) 2021/1056, kiek tai susiję su konkrečiomis priemonėmis strateginiams uždaviniams spręsti atliekant laikotarpio vidurio peržiūrą.

(26) įmonės ir toliau susiduria su labai nepastovia ir nenuspėjama reglamentavimo aplinka, kuriai būdingi dažni pakeitimai, perteklinis neatidėliotinų priemonių naudojimas ir ribotas pasirengimo ekonomiškai svarbiems reglamentavimo pokyčiams laikas. Nuolatinis pasikliovimas dekretais pagrįstu reglamentavimu taikant nepaprastosios padėties tvarką riboja parlamentinę priežiūrą ir prisideda prie teisinio neapibrėžtumo ir didesnės reguliavimo rizikos verslui. Suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas ir geresnio reglamentavimo priemonių taikymas praktikoje išlieka ribotas. 2021–2024 m. suinteresuotųjų subjektų įsitraukimas rengiant pirminės teisės aktus buvo vienas mažiausių ES. Konsultacijos nėra privalomos ankstyvuosiuose teisės aktų rengimo etapuose, o *ex post* vertinimas, nors ir numatytas teisės aktais, nėra atliekamas sistemingai. Svarbius teisės aktų projektus ir toliau teikia atskiri parlamento nariai, todėl jiems oficialiai netaikomi standartiniai konsultacijų ir poveikio vertinimo reikalavimai. Nėra nepriklausomos priežiūros įstaigos, atsakingos už reglamentavimo poveikio vertinimo kokybės arba konsultacijų su suinteresuotaisiais subjektais įvairovės užtikrinimą. Net kai konsultacijos yra vykdomos, suinteresuotųjų subjektų atsiliepimai nebūtinai lemia reikšmingus pakeitimus;

(27) viešųjų pirkimų rinka ir toliau yra pažeidžiama dėl antikonkurencinės praktikos ir korupcijos rizikos. Viešųjų pirkimų peržiūros sprendimų skaičius, palyginti su kvietimais dalyvauti konkurse, yra vienas didžiausių ES. Viešųjų pirkimų arbitražo komisijos nepriklausomumą įmonės tebevertina prastai. Struktūriniai veiksniai ir toliau trukdo veiksmingai konkurencijai vykdant viešųjų pirkimų procedūras, visų pirma infrastruktūros, gynybos ir centralizuotų viešųjų pirkimų sektoriuose. Susirūpinimą nuolat kelia didelė rinkos koncentracija, be kita ko, tos pačios nuosavybės struktūros bendrovių koncentracija. Bendrovės, siejamos su politiškai susijusiais ekonominiais subjektais, turi daug daugiau galimybių laimėti viešojo pirkimo sutartis, įskaitant ES finansuojamų konkursų sutartis. Platus preliminariųjų sutarčių naudojimas gali dar labiau apriboti konkurenciją, nes tam tikros įmonės susaistomos ir sustiprinama rinkos koncentracija, o antrojo etapo atrankos procedūrų skaidrumas yra ribotas. Nors viešųjų pirkimų sistemos skaidrumas yra pakankamai geras, praktikoje susirūpinimą vis dar kelia tam tikrų viešųjų pirkimų duomenų skaidrumo stoka ir interesų konflikto taisyklių taikymas;

(27) korupcija ir toliau kelia didelį susirūpinimą dėl tebeegzistuojančių kovos su korupcija sistemos spragų. Vis dar stiprus suvokimas, kad korupcija yra plačiai paplitusi, ji vis dažniau vertinama kaip kliūtis verslui. Nors apskritai buvo imtasi tam tikrų veiksmų korupcijos problemai spręsti, aukšto lygio korupcija tebėra problema, o kovos su korupcija sistemą reikia toliau stiprinti. Turto deklaravimo sistema dar neatitinka savo paskirties, interesų konflikto taisyklės tebėra suskaidytos, o jų priežiūra – neveiksminga. Panašiai, aukšto rango valstybės pareigūnams taikomi apribojimai po tarnybos pabaigos yra nepakankami ir jų vykdomo užtikrinimas nėra veiksmingas. Naujų tipų viešųjų lėšų valdymo struktūrų, visų pirma viešojo intereso turto valdymo fondų ir privataus kapitalo fondų, paplitimas nėra visiškai skaidrus ir kelia korupcijos riziką. Be to, didėjantys galimybių visuomenei susipažinti su informacija apribojimai ir mažėjanti žiniasklaidos laisvė taip pat riboja nepriklausomą viešąją priežiūrą bei vyriausybės kontrolę ir prisideda prie bendro kovos su korupcija sistemos veiksmingumo prastėjimo;

(28) Vengrijoje nepakankamai išvystytos kapitalo rinkos, kurias pasitelkiant būtų finansuojami startuoliai ir labai novatoriškos mažosios ir vidutinės įmonės. Vykdant vyriausybės politiką, visų pirma per apmokestinimą, santaupos nukreipiamos į vyriausybės obligacijas ir būstą, o ne į kapitalo rinkas, kurioje galėtų būti finansuojamos pelningos investicijos. Naujausios politikos priemonės dar labiau apsunkina kapitalo rinkų plėtrą, pvz., neprofesionaliesiems investuotojams skirtos neapmokestinamų palūkanų ilgalaikės obligacijos, finansinių sandorių mokestis, taikomas vertybiniams popieriams, daug subsidijų programų, skirtų MVĮ, ir mokesčių paskatos investicijoms į būstą;

(29) viešosios išlaidos moksliniams tyrimams ir plėtrai, be kita ko, universitetuose, yra vienos mažiausių ES, o tai stabdo mokslinę kompetenciją. Tęsiama mokslo viešojo mokslinių tyrimų sektoriaus reorganizacija ir neaiškūs mokslo tiriamųjų institucijų vertinimo mechanizmai prisideda prie neapibrėžtų mokslo darbuotojų darbo sąlygų. Mokslo ir verslo ryšiai ir toliau iki galo neišnaudojami, o inovacijų veikla tebėra sutelkta nedidelėje užsienio kapitalo įmonių grupėje, apribojant platesnės vidaus inovacijų bazės, visų pirma MVĮ, plėtrą. Dėl didelės administracinės naštos ir ne visada aiškių inovacijų išlaidų tinkamumo finansuoti taisyklių įvairiomis subsidijomis naudojasi tik kelios, daugiausia didelės, įmonės. Regionuose sudėtinga diegti strateginių mokslinių tyrimų, plėtros ir inovacijų sistemas, kad būtų stiprinamas regionų konkurencingumas, veiksmingai atsižvelgiant į konkrečius regiono poreikius ir konkurencinius pranašumus;

(30) mokesčių sistema yra sudėtinga dėl gausių atleidimo nuo mokesčių galimybių, mokesčių paskatų ir tik konkretiems sektoriams taikomų mokesčių. Vis dažnesnis konkretiems sektoriams skirtų mokesčių taikymas daro neproporcingą poveikį didesnėms, dažnai užsienio kapitalo įmonėms. Pajamos iš konkretiems sektoriams taikomų mokesčių sudaro daugiau nei 2 % BVP. Labiausiai dėl to nukenčia bankų, energetikos, mažmeninės prekybos, statybinių medžiagų, draudimo ir telekomunikacijų sektoriai. Dėl gausybės smulkių mokesčių padidėja reikalavimų laikymosi išlaidos, visų pirma mažesnėms įmonėms. Darbo jėgos mokesčių našta sumažėjo, bet mokesčių našta, tenkanti mažai uždirbantiems asmenims, išlieka didelė. Vengrija pasikliauja vartojimo mokesčiais, kurie savaime užkrauna didesnę naštą mažą darbo užmokestį gaunantiems darbuotojams;

(31) Vengrija ir toliau labai priklauso nuo Rusijos energijos išteklių, o diversifikavimo pastangų rezultatai yra menki. 2025 m. naftos importo iš Rusijos dalis padidėjo iki daugiau nei 90 %, o dujų Vengrija importavo iš Rusijos gerokai daugiau, nei numatyta jos ilgalaikėje sutartyje (4,5 mlrd. m^3). Nepaisant veiksmų, kurių imtasi siekiant ateityje įvairinti branduolinio kuro tiekimą, Vengrijos esami reaktoriai bent iki 2028 m. išliks priklausomi nuo Rusijos branduolinio kuro. Vengrijai taip pat svarbu parengti išsamų nacionalinį planą, kuriame būtų numatyti aiškūs terminai ir reglamentavimo priemonės, kuriomis būtų laipsniškai visiškai nutraukta jos priklausomybė nuo Rusijos branduolinio kuro. Energijos importas tebėra didelis, todėl kylant energijos kainoms išorės balansas yra pažeidžiamas, o tai yra iššūkis, nustatytas pagal makroekonominio disbalanso procedūrą;

(32) Vengrijoje fiksuojamos didelės subsidijos atitinkamam iškastiniam kurui ir jų neplanuojama laipsniškai atsisakyti iki 2030 m. Visų pirma pirmenybė galėtų būti teikiama subsidijų iškastiniam kurui laipsniškam panaikinimui, kai jomis nei tikslingai reaguojama į energijos nepriteklių, nei sprendžiamos realios energetinio saugumo problemos, ir kai jos trukdo elektrifikacijai ir nėra itin svarbios pramonės konkurencingumui. Vengrijoje subsidijos iškastiniam kurui, pvz., komunalinių sąnaudų mažinimo programa, pridėtinės vertės mokesčio sumažinimas centralizuotam šildymui naudojant gamtines dujas ir akcizo mokesčio už dyzelino naudojimą žemės ūkyje grąžinimas, yra ekonomiškai neefektyvios, dėl jų išlieka priklausomybė nuo iškastinio kuro ir jomis neskatinama elektrifikacija. Tikslai, kurių siekiama skiriant šias subsidijas iškastiniam kurui, gali būti pasiekti taikant alternatyvias paramos formas, nekeliančias žalingo išorinio poveikio aplinkai;

(33) Vengrija ir toliau patiria didelius kainų šuolius didžiausios paklausos valandomis dėl riboto neiškastinių išteklių suteikiamo lankstumo ir išliekančios priklausomybės nuo iškastinio kuro, kaip šalutinio elektros gamybos šaltinio. Todėl atsinaujinančiųjų energijos išteklių, ypač vėjo, diegimas yra labai svarbus. Tačiau elektros tinklas tebėra perkrautas ir jam reikia didelių investicijų, nes prijungimo prie tinklo eilės taip pat lėtina atsinaujinančiųjų išteklių energijos įrenginių diegimą. Vengrija dar nėra prisijungusi prie PICASSO ir MARI sistemų, todėl ji negali visapusiškai integruotis į elektros energijos vidaus rinką ir pasinaudoti tarpvalstybiniais balansavimo mechanizmais. Paklausos atsakui trukdo ribotas dinamiškos kainodaros prieinamumas namų ūkiams, jiems taikomos viršutinės energijos kainos ribos, lėtas išmaniųjų skaitiklių diegimas ir nereikšmingas telkėjų bei energetikos bendruomenių vaidmuo. Dėl mažos konkurencijos tarp tiekėjų, sektoriuje galiojančių apsunkinančių taisyklių bei mokesčių ir didelių elektros energijos perdavimo sistemos rinkliavų, įmonėms taikomos elektros kainos ir toliau buvo daug aukštesnės už ES vidurkį, o tai trukdo konkurencingumui;

(34) Vengrijai gresia didelė su klimatu susijusi rizika, todėl reikia imtis veiksmų atsparumui klimato kaitai didinti, atnaujinant susijusią prisitaikymo prie klimato kaitos strategiją ir veiksmų planą, nustatant stebėsenos ir vertinimo sistemą ir užtikrinant tinkamą prisitaikymo prie klimato kaitos priemonių finansavimą, taip pat atsižvelgiant į nevienodą įvairių regionų pažeidžiamumą dėl klimato kaitos. Vandens trūkumas yra ypač reikšminga su klimatu susijusi rizika, kaip matyti iš sausrų, kurias šalis patyrė pastaraisiais metais, dėl kurių žemės ūkio sektorius patyrė didelių nuostolių. Nepakankama žalioji infrastruktūra kenkia bendram Vengrijos hidrologiniam atsparumui, visų pirma jos natūraliam vandens sulaikymo pajėgumui. Be to, sėkmingas tvarios vandentvarkos praktikos įgyvendinimas vilkinamas dėl žaliųjų įgūdžių trūkumo politikos formavimo ir įgyvendinimo lygmenimis. Dėl žemės ūkio, pramonės ir žmonių gyvenviečių keliamos taršos didelė problema yra vandens kokybė, ir šią padėtį dar labiau pablogina nepakankamos investicijos į vandens tiekimo įmones;

(35) Vengrijos perėjimas prie žiedinės ekonomikos neprogresuoja, o jos išteklių našumas yra gerokai mažesnis už ES vidurkį. Nepakankamai dėmesio skiriama pakartotiniam naudojimui, taisymui ir perdirbimui: 2024 m. sąvartynuose atsidūrė 53 % komunalinių atliekų, t. y. daugiau nei dvigubai daugiau už ES vidurkį, kuris 2023 m. siekė 22 %. Dėl prasto išteklių paskirstymo, mažos konkurencijos ir nepakankamų stebėsenos ir atliekų tvarkymo pajėgumų atliekų tvarkymo sektoriuje perdirbimo rodikliai buvo palyginti maži, o sąvartynai naudojami pernelyg intensyviai;

(36) Transporto dekarbonizacija tebėra didelė problema Vengrijoje, kadangi sektorius labai prisideda prie didelio išmetamųjų teršalų kiekio ir tebesitęsiančių oro kokybės problemų. Transporto sektorius yra antras pagal dydį galutinės energijos vartotojas – jam tenka 26 % visos šalies suvartojamos energijos. Vengrija atsilieka geležinkelių tinklo kokybės, įskaitant atsparumą klimato kaitai, srityje; geležinkelių gabenamų vidaus krovinių dalis ne padidėjo, o sumažėjo, ir tai trukdo pereiti nuo kelių transporto prie kitų transporto rūšių. Kelių transporto srityje privalomoji elektros energijos įkrovimo infrastruktūra neatitinka 2030 m. tikslų, o sunkvežimių įkrovimo infrastruktūros iš esmės nėra. Dėl nepakankamo visapusiškos viešojo transporto infrastruktūros finansavimo ir planavimo stringa mažiau išvystytų ir periferinių regionų plėtra ir neužtikrinamos vienodos galimybės naudotis kokybiškomis viešojo transporto paslaugomis;

(37) atsižvelgdama į itin svarbų žmogiškojo kapitalo vaidmenį didinant Sąjungos konkurencingumą ir strateginį savarankiškumą, 2026 m. Taryba rekomendavo valstybėms narėms imtis veiksmų, siekiant skubiai reaguoti į su žmogiškuoju kapitalu susijusius įgūdžių, švietimo ir mokymo srities struktūrinius iššūkius, trukdančius konkurencingumui. Vengrijai skirtos 2026 m. rekomendacijos gali padėti įgyvendinti Tarybos rekomendaciją dėl žmogiškojo kapitalo Sąjungoje;

(38) dėl labai nevienodų švietimo rezultatų ribojamas Vengrijos konkurencingumas ir inovacijų potencialas. Socialinė ir ekonominė padėtis tebėra svarbus veiksnys, leidžiantis prognozuoti pagrindinių įgūdžių lygį, mokyklos nebaigimą ir išsimokslinimą; ypač tai pasakytina apie vaikus, kurių tėvai yra žemos kvalifikacijos darbuotojai, romų vaikus ir vaikus, turinčius specialiųjų ugdymosi poreikių, ar vaikus su negalia. Šią nelygybę dar labiau didina segregacija švietimo srityje, kai vykdomas ankstyvas skirstymas pagal gabumus ir egzistuoja įvairūs mokyklų tipai, o didžiausią segregaciją patiria romai. Esamų priemonių nepakanka, kad būtų užtikrintas nepalankioje padėtyje esančių grupių visavertis dalyvavimas kokybiško įprasto ugdymo sistemoje. Profesinio rengimo ir mokymo programose nepakankamai laiko skiriama pagrindiniams įgūdžiams, kurie yra labai svarbūs tolesniam mokymuisi ir prisitaikymui prie asmens statuso pokyčių darbo rinkoje. Tolesnio mokymosi galimybes riboja ir tai, kad trūksta lanksčių profesinio rengimo ir mokymo trajektorijų. Ribota mokyklų, kaip institucijų, autonomija trukdo diegti pedagogines inovacijas ir efektyviai panaudoti išteklius, o mokytojo profesijos patrauklumas tebėra mažas. Nors mokytojų atlyginimai neseniai buvo padidinti, mokytojų motyvaciją toliau dirbti mokykloje mažina didžiulis darbo krūvis ir sisteminės paramos jauniems mokytojams trūkumas. Nepaisant ekonominės aukštųjų mokyklų absolventų paklausos darbo rinkoje, studentų paramos sistema nėra veiksminga gerinant jaunuolių, ypač palankių sąlygų neturinčių asmenų, galimybes įgyti tretinį išsilavinimą. Nors valstybės finansuojamų studijų vietų skaičius pastaruoju metu padidėjo, jo augimas nevisiškai atitinka didėjantį stojančiųjų į aukštojo mokslo įstaigas skaičių. Priėmimas į gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos programas dar nepasiekė ES vidurkio, o tai riboja Vengrijos inovacijų potencialą pagrindiniuose strateginiuose sektoriuose;

(39) užimtumo lygis išlieka aukštas, bet galimybės įsidarbinti yra nevienodos. Žemą išsilavinimą turintys asmenys, romai, asmenys su negalia ir jaunuoliai susiduria su sunkumais ieškodami nuolatinio darbo ir jį išlaikydami; be to, egzistuoja dideli regioniniai darbo rinkos rezultatų skirtumai. Nepaisant gana mažo nedarbo lygio, ilgalaikis nedarbas didėja – vienas iš trijų registruotų bedarbių neranda darbo 12 mėnesių ar ilgiau. Susiskaidžiusi institucinė struktūra trukdo veiksmingai koordinuoti priemones, kuriomis būtų sprendžiama ilgalaikio nedarbo problema, nes ribojama atitinkama parama tiems, kuriems jos labiausiai reikia. Nepalankioje padėtyje esančios grupės negali pasinaudoti veiksmingomis perkvalifikavimo ar kvalifikacijos kėlimo priemonėmis, įskaitant pagrindinių ir skaitmeninių įgūdžių programas, ir visapusiška tiksline psichologine, socialine, sveikatos ir darbo paieškos parama. Valstybinėje užimtumo tarnyboje (toliau – VUT) trūksta darbuotojų ir pajėgumų, kad būtų galima nuosekliai teikti kokybišką mokymą ir karjeros konsultacijas bedarbiams, taip pat trūksta reguliarios paslaugų stebėsenos ir vertinimo. Labai svarbus tvarus VUT nacionalinis finansavimas, pirmenybę teikiant priemonėms, skirtoms kovoti su ilgalaikiu nedarbu. VUT turi dar daugiau galimybių koordinuoti įvairių institucijų, atsakingų už aktyvią darbo rinkos politiką, įgūdžių prognozavimą ir mokymo planavimą nacionaliniu ir apskrities lygmenimis, veiklą;

(40) socialinio dialogo veiksmingumas ir socialinių partnerių dalyvavimas formuojant politiką išlieka ribotas, ypač viešajame sektoriuje. Sukurta privačiojo sektoriaus trišalio forumo, kuris dalyvauja nustatant minimalųjį darbo užmokestį, teisinė sistema ir įsteigtos kelios darbo grupės svarbiausiems klausimams spręsti. Vis dėlto jo darbo metodų ir rezultatų skaidrumą būtų galima pagerinti, ir jis turėtų būti naudojamas veiksmingam vyriausybės, darbdavių ir profesinių sąjungų bendradarbiavimui užtikrinti. Kolektyvinių sutarčių aprėptis ir profesinių sąjungų tankumas yra vieni mažiausių ES. Derybos dėl kolektyvinės sutarties sveikatos priežiūros ir viešojo administravimo sektoriuose yra draudžiamos ir joms trukdo neseniai priimti kai kurių viešojo sektoriaus darbuotojų statuso pakeitimai. galimybių toliau remti socialinių partnerių gebėjimų stiprinimą, taip pat reformuoti Darbo įstatymą, siekiant padidinti socialinio dialogo veiksmingumą, ir imtis priemonių darbuotojų teisėms viešajame sektoriuje užtikrinti;

(41) pažanga mažinant skurdą ir socialinę atskirtį buvo netolygi, o nelygybė visoje šalyje didėja. Didelio materialinio ir socialinio nepritekliaus rodiklis sumažėjo, bet ir toliau yra vienas aukščiausių ES. Ypač pažeidžiami yra vaikai, romai, asmenys su negalia ir žemą išsilavinimą turintys asmenys. 2025 m. daugiau nei trys ketvirtadaliai vaikų, kurių tėvai yra žemesnės kvalifikacijos, patyrė skurdo ir socialinės atskirties riziką. Dėl didėjančio skurdo lygio daugiau vaikų pateko į valstybinių vaiko apsaugos tarnybų priežiūrą, o globėjų šeimų skaičius nėra pakankamas ir toliau mažėja. Socialiniai pervedimai ir mokesčių bei išmokų sistema nėra veiksmingos priemonės skurdui ir pajamų nelygybei mažinti. Minimaliųjų pajamų išmokos adekvatumas yra vienas mažiausių ES, ir ši išmoka nėra periodiškai koreguojama. Minimaliųjų pajamų ir socialinių išmokų indeksavimas pagal pragyvenimo išlaidas, taip pat tikslinės paramos priemonės galėtų padėti žmonėms išbristi iš skurdo. Apribojimas mokėti bedarbio pašalpas tik tris mėnesius neleidžia tobulinti įgūdžių ar rasti tinkamą ir pastovų darbą, o tai didina darbo ieškančių asmenų skurdo riziką. Pažeidžiamų asmenų grupės, ypač kaimo vietovėse, susiduria su sunkumais gauti pagrindines ir socialines paslaugas, tokias kaip vaikų priežiūros, mokyklų, sveikatos priežiūros ir socialinės bei ilgalaikės slaugos paslaugos – iš dalies dėl finansinių sunkumų ir mažesnės fiskalinės savivaldybių autonomijos. Romų segregacija gyvenamosios vietos ir švietimo srityse tebėra didelė, o neseniai priimti dekretai dėl „vietos tapatybės apsaugos“ kelia dar didesnės marginalizacijos grėsmę. ES finansuojama programa, skirta 300 nepalankiausioje padėtyje esančių savivaldybių, yra puiki iniciatyva, bet reikia daugiau pastangų, kad būtų tvariai investuojama į bendrąsias pagrindines (skaitmenines, transporto, vandens ir energijos) ir socialines (sveikatos, švietimo ir slaugos) paslaugas, įskaitant vaikams skirtas paslaugas;

(42) Vengrijoje tikėtina gyvenimo trukmė yra viena mažiausių, o prevencijos ir sveikatos priežiūros priemonėmis išvengiamas mirtingumas – vienas didžiausių ES. Nuolatinis darbuotojų trūkumas, maža išlaidų sveikatai dalis, neveiksmingas išteklių paskirstymas ir regioniniai skirtumai mažina vienodas galimybes gauti sveikatos priežiūros paslaugas. Sveikatos priežiūros specialistų, įskaitant gydytojus, slaugytojus ir kitus specialistas, profesija nėra patraukli jaunuoliams. Darbuotojų samda, išsaugojimas ir geografinis pasiskirstymas yra probleminis klausimas. Prevencija ir pirminė sveikatos priežiūra nėra pakankamai išvystytos, joms skiriamas mažas viešasis finansavimas ir tai paveikia gyventojų sveikatą ir našumą. Sveikas ir savarankiškas vyresnio amžiaus asmenų gyvenimas, ypač kaimo vietovėse, darosi vis sudėtingesnis dėl menkai išvystytų namuose teikiamų priežiūros paslaugų ir bendruomeninės globos. Didelės savo lėšomis padengiamos išlaidos riboja pažeidžiamų grupių galimybes, o dėl darbuotojų trūkumo slaugos našta tenka sveikatos priežiūros sistemai ir šeimoms, todėl prastėja slaugos kokybė ir moterų dalyvavimas darbo rinkoje;

(43) Vengrijos namų ūkiams reikia sutaupyti daugiau nei 15 metų pajamų dydžio santaupas, kad jie galėtų įpirkti 100 m^2 butą – šis santykis yra vienas iš didžiausių ES ir beveik dvigubai didesnis už ES vidurkį. Būsto kainos augo sparčiau nei bet kurioje kitoje ES šalyje, o nuomos kainos taip pat smarkiai išaugo, per pastarąjį dešimtmetį viršydamos darbo užmokesčio augimą. Dėl išaugusių išlaidų būstui didėja spaudimas namų ūkių pajamoms, ypač tai pasakytina apie asmenis, kuriems gresia skurdas ar socialinė atskirtis, ir nuomininkus. Dėl šeimų finansinių sunkumų daugiau vaikų laikinai apgyvendinami saugioje aplinkoje, o benamių skaičius išaugo. Be to, toliau mąžta jau ir taip nedidelė savivaldybių socialinių būstų pasiūla ir nėra jokių tikslinių, materialine padėtimi grindžiamų būsto paramos, įskaitant nuomos paramą, priemonių, skirtų mažas pajamas gaunančioms grupėms. Nesant veiksmingos miesto ir kaimo socialinės sanglaudos politikos, segregacija gyvenamosios vietos atžvilgiu tebėra problema. Prie būsto kainų augimo prisidėjo dosnios ir netikslinės būsto subsidijos ir ribota būsto pasiūla, mažinančios įperkamumą, o tai yra problema, nustatyta pagal makroekonominio disbalanso procedūrą;

(44) atsižvelgiant į Komisijos atliktą nuodugnią apžvalgą ir išvadas dėl susidariusio disbalanso, rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį atspindėtos toliau išdėstytose 1, 2, 3 ir 6 rekomendacijose. 1, 2, 3 ir 4 rekomendacijose nurodyta politika padeda mažinti pažeidžiamumą, susijusį su viešaisiais finansais. 3 ir 4 rekomendacijose nurodyta politika padeda mažinti pažeidžiamumą, susijusį su išlaidų konkurencingumu. 6 rekomendacijoje nurodyta politika padeda mažinti pažeidžiamumą, susijusį su būstų sektoriumi,

REKOMENDUOJA Vengrijai 2026 ir 2027 m. imtis šių veiksmų:

1. atsižvelgiant į 2026 m. Komisijos numatomą reikšmingą nuokrypį nuo rekomenduojamos grynųjų išlaidų viršutinės ribos, imtis veiksmų grynosioms išlaidoms kontroliuoti, kad būtų laikomasi 2025 m. vasario 18 d. Tarybos rekomenduoto taisomojo plano, kartu pasinaudojant lankstumu pagal Tarybos aktyvuotą nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą. Didinti bendras gynybos bei saugumo išlaidas ir stiprinti parengtį, kartu užtikrinant skolos tvarumą ir išlaidų efektyvumą, taip pat laipsniškai pritaikyti biudžetą, kad būtų išlaikytos struktūriškai didesnės gynybos išlaidos. Užtikrinti, kad priemonės, kurių imamasi siekiant sušvelninti energijos kainų kilimo poveikį, būtų laikinos, kad jomis būtų siekiama apsaugoti pažeidžiamus namų ūkius ar reaguoti į energijai imlių įmonių poreikius ir kad jos išsaugotų paskatas taupyti energiją, o jų fiskaliniai kaštai būtų suderinti su įsipareigojimais pagal ES fiskalinę sistemą. Veiksmingai koordinuoti ir aiškiai atskirti makroekonominę politiką, kad būtų užtikrintas fiskalinis ir išorinis tvarumas. Laipsniškai panaikinti kainų ir palūkanų normų viršutines ribas ir lygiavertes priemones, kad būtų sumažintas iškreipiamasis poveikis ir sudarytos palankesnės sąlygos sklandžiam pinigų politikos poveikiui. Stiprinti vidutinės trukmės biudžeto sistemą; didinti ilgalaikį pensijų sistemos tvarumą, kartu išsaugant adekvatumą;

2. užtikrinti pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę įgyvendinamų reformų ir investicijų tęstinumą. Gerokai sparčiau dėti pastangas įgyvendinti sanglaudos politikos programas, kai tikslinga, remiantis išteklių perskirstymu strateginiams prioritetams ir lankstumo galimybėmis, dėl kurių susitarta sanglaudos politikos sistemos laikotarpio vidurio peržiūros kontekste. Įveikti unikalius socioekonominius, saugumo ir civilinio pasirengimo iššūkius, su kuriais susiduriama prie ES rytinės išorės sienos esančiuose regionuose, įskaitant poreikį investuoti į dvejopo naudojimo infrastruktūrą;

3. gerinti reguliavimo sistemą ir didinti konkurenciją produktų ir paslaugų, visų pirma mažmeninės prekybos, rinkose, laikantis bendrosios rinkos ir teisinės valstybės principų. Gerinti sprendimų priėmimo proceso kokybę ir skaidrumą, be kita ko, veiksmingai bendradarbiaujant su suinteresuotaisiais subjektais, taip pat atliekant reguliarius poveikio vertinimus. Stiprinti kovos su korupcija sistemą, be kita ko, stiprinant baudžiamąjį persekiojimą ir sudarant daugiau galimybių visuomenei susipažinti su informacija. Atsisakyti praktikos, ribojančios konkurenciją viešųjų pirkimų srityje. Skatinti kapitalo rinkų plėtrą didinant mokesčių ir reguliavimo paskatas. Stiprinti viešojo sektoriaus ir įmonių inovacijų sistemą didinant viešųjų mokslinių tyrimų ir plėtros išlaidų nuspėjamumą ir geriau nukreipiant esamas priemones į MVĮ, atsižvelgiant ir į regioninius konkurencinius pranašumus bei poreikius. Supaprastinti mokesčių sistemą, be kita ko, laipsniškai panaikinant konkretiems sektoriams taikomus konkurenciją iškraipančius mokesčius ir didinant jos teisingumą;

4. paspartinti energijos tiekimo įvairinimą, kad būtų laipsniškai panaikinta priklausomybė nuo Rusijos šaltinių, ir imtis konkrečių veiksmų siekiant laipsniškai panaikinti subsidijas iškastiniam kurui, visų pirma susijusias su dyzelinui taikomais akcizais, ir subsidijas, stabdančias elektrifikaciją gyvenamųjų namų sektoriuje. Didinti lankstumą ir konkurenciją elektros energijos sektoriuje stiprinant balansavimo rinką, paklausos atsaką ir tinklo infrastruktūrą, taip pat skatinant atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą. Didinti atsparumą klimato kaitai bei hidrologinį atsparumą, be kita ko, taikant natūralias vandens sulaikymo priemones, ir spręsti žaliųjų įgūdžių trūkumo klausimą, taip pat didinti žiediškumą, visų pirma stiprinant atliekų apdorojimo pajėgumus. Skatinti netaršų transportą, be kita ko, spartinant investicijas į elektrifikaciją ir įperkamą viešąjį transportą;

5. gerinti švietimo rezultatus ir didinti tretinį išsilavinimą įgyjančių asmenų skaičių, skatinti palankių sąlygų neturinčių grupių dalyvavimą kokybiško bendrojo švietimo sistemoje, toliau didinant mokytojo profesijos patrauklumą;

6. didinti galimybes naudotis veiksmingomis aktyviomis darbo rinkos priemonėmis, visų pirma suteikiant kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo galimybių nepalankioje padėtyje esančioms grupėms, ir užtikrinti veiksmingą socialinį dialogą. Didinti socialinės paramos ir bedarbio pašalpų adekvatumą ir užtikrinti, kad visi turėtų galimybę naudotis kokybiškomis pagrindinėmis paslaugomis, visų pirma nepalankioje padėtyje esančiose savivaldybėse. Didinti galimybes naudotis kokybiškomis sveikatos priežiūros ir ilgalaikės priežiūros paslaugomis, visų pirma prevencinės ir pirminės sveikatos priežiūros paslaugomis. Skirti paramos priemones būsto sektoriuje mažas pajamas gaunantiems namų ūkiams ir didinti būsto, įskaitant įperkamą ir socialinį būstą, pasiūlą.

Priimta Briuselyje 2026 m. liepos 10 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

S. HARRIS